

Geest, die het deel van Johannes was van moeders lijf af, deelde zich aan zijn moeder mee. En zóó kwam dit woord van Elisabeth tot Maria. Dat zal voor Maria een gróóten steun geweest zijn in haar gelóóf. Zij heeft kinderlijk en eenvoudig den Heere op zijn Woord geloofd. En nu gaat de Heere dat geloof steunen door het woord, dat Elisabeth spreekt en het feit, dat zij mededeelt: want zie, toen de stem uwer groetenis in mijne ooren geschiedde, zoo sprong het kindeken van vreugde op in mijn schoot. Een dergelijk feit heeft den critici aanleiding gegeven aan de historische betrouwbaarheid van deze hoofdstukken te twifelen en naar het rijk der fabelen te verwijzen³⁾. Maar voor wie de Schriften gelooft is hetgeen Elisabeth overkomen is een feit. We gelooven, dat Johannes reeds in den moederschoot zich over de komst van Christus heeft verheugd. Dat alles heeft de Heere willen gebruiken tot sterking van het gelóóf van Maria. En hoewel Elisabeth de oudere is, erkent zij toch aanstonds in Maria de meerdere. Die meerderheid van Maria ligt niet in haar persoon. Die meerderheid ligt in haar moederschap. „Van waar komt mij dit, dat de moeder mijns Heeren tot mij komt? Elisabeth begroet in Maria de moeder van den Messias. Zij bevestigt het woord van den Engel. En het spreken van de vrouw is meer dan het spreken van den Engel. Want Gabriël is veel, maar Elisabeth is meer. Als een knecht Gods de geboorte van den Messias aankondigt, dat is veel; maar dat een mensch, een kind van God, de geboorte van den Heiland aankondigt, dat is meer. Een kind is meer dan een knecht. Dat Elisabeth spreekt, waar Zacharias moet zwijgen, kondigt duidelijk de nieuwe bedeeling aan, waarin de vrouw niet meer achter zal staan bij den man. Het blijkt ook, dat Elisabeth de kracht kent van Maria's geloof. Want zij prijst haar om haar geloof. Zalig is zij, die geloofd heeft. Maria heeft gestaan en staat door het geloof. Maar dat is geen reden om Maria hemelhoog te verheffen. Elisabeth heeft niet gezegd, gezegend zijt gij onder de m e n s c h e n, maar gezegend zijt gij o n d e r d e v r o u w e n. Onder de v r o u w e n is Maria gezegend, omdat zij het is, die aan den Messias het leven mag schenken. Dat is een genade, die haar boven alle vrouwen ten deel valt. Om die reden zullen alle geslachten haar prijzen.

Maar Elisabeth gaat aanstonds over om den Heere te loven, als ze zegt: want de dingen die haar van den Heere gezegd zijn, zullen volbracht worden. Maria en allen, die gelooven zijn zalig, omdat in de zeef van het geloof G o d s w e l d a d e n ons deel worden. De volle nadruk ligt op den Heere en zijn groote daden. Zoowel bij Elisabeth als bij Maria. Want de dochter van David doet niet onder voor de dochter van Aäron. Heeft Elisabeth den Heere geloofd en geprezen, ook Maria breekt uit in een lofsang. Men heeft uit dezen lofsang ook weer afgeleid, dat deze hoofdstukken van Lucas niet oorspronkelijk konden zijn. Maar terecht maakt J. G. Machen de opmerking: „Waarom zou de moeder des Heeren niet begiftigd geweest zijn met de gave van eenvoudige dichtkunst?“ Maria was uit Davids geslacht. Waarom zou zij niet iets hebben van Davids geest? De opmerking is gemaakt, dat haar lied zoo weinig persoonlijk karakter draagt. Dat het in zooveel opzichten gelijkt op het lied dat Hanna heeft gezongen (1 Sam. 2:1-11). Juist dat eigenaardig schriftuurlijk karakter van Maria's lied pleit voor de echtheid. Zij heeft gezongen als een echte dochter Israëls.

Wat opvalt in haar lied is het bewustzijn van de totale omkeering, die de Heere zal te weeg brengen. Dit lied staat in het teeken van strijd, zooals reeds de moederbelofte in het teeken van strijd stond (Gen. 3:15). Het zijn haast revolutionaire klanken, die we hier hooren in het magnificent, ware het niet, dat tot tweemaal toe het woord barmhartigheid ons herinnerde, dat hier het Evangelie wordt verkondigd, dat de neerwerping van allen hoogmoed, machtsmisbruik en weelde beteekent.

In het lied van Maria is geen zweem van zelfverheffing. Zij m a a k t G o d g r o o t. Zoals Hij zich in zijn verlossende daden in het verleden heeft geopenbaard, zoo zal Hij nu denken aan de belofte,

die Hij eenmaal aan Abraham heeft gedaan. Zij zong met een hart, vervuld van Gods Woord. Wilt ge Maria eeren? Zoek dan Gods Woord van dag tot dag. Zij zong met een hart, dat nederig was voor God en behoefte kende aan verlossing en heil. Wilt ge Maria eeren? Buig u dan met haar voor den hoogen en heiligen God en zoek zijn heil en zijn genade alleen. Zij zong om naar God groot te maken en leidde daarom de gedachten van zichzelf af naar Hem. Wilt ge Maria eeren? Stel haar dan niet in het centrum van uw leven, van uw denken en doen, maar geef Gode en Christus de eer, die Hem toekomt.

Zij zong uit een krachtig geloof aan de beloften van Gods Evangelie. Wilt ge Maria eeren? Neem gij dan ook die belofte aan van eeuwige zaligheid in den Heere Jezus Christus. En zing met haar van de grootheid van dien God, die alleen wonderen doet³⁾.

K. MEIMA.

³⁾ J. G. Machen, The Virgin Birth, 1930, Ch. XIII en XIV, p. 280-379.
⁴⁾ A.w., p. 95.
⁵⁾ B. W. Ganzevoort, a.w. p. 23.

* * De macht van 't „korban" zeggen

Het ambt-van-alle-gelooigen is een machtig ding. Het kan de hiërarchen stom-verlegen maken. We denken, 't lijkt wel „gezocht", maar 't is toch dooeenvoudig, aan Judas. Die heeft met zijn laatste handeling in 't ambt-van-alle-gelooigen de priesters achter de ooren laten krabben.

U kent het verhaal: Judas bracht die dertig zilverlingen terug. En toen begon de misère voor de priesters en de andere hiërarchen. Die zaten met dat ineens „stinkend" en „onrein" geworden geld verlegen. Er kleeft bloed aan dat geld. Bloed van Jezus. Of soms van Judas? Of van allebei? Het is niet uitgesloten, dat ook het bloed van Judas later heeft meegeteld in de uitdrukking bloedgeld. Bijgeloof ziet graag alle factoren gebundeld in zijn verhaal-van-mysterie-en-gruwel; maar de katalogus der duistere factoren nummert niet.

Bloed is met dezen prijs betaald; bloed is er ook om dat betaalde bloed gevraagd; het ééne bloed is er mee gekocht, het andere wilde van den koop niet leven. Bloed, bloed; dit geld is nu niet „kosjer" meer. Het is n.l. niet gewijd, want het is in een bloedhandel betrokken geweest. Van menschen. — en misschien ook wel van daemonen? Wie koopt de zielen van verraders op, en wie schrijven contracten, met bloed onderteekend, als 't niet Mefisto is, of zijns gelijke? 't Geld heeft zijn rol gespeeld in een sinister spel van dood en verderf. En daarom durven de tempel-hiërarchen dat geld niet bij den tempelschat voegen, ook al is het (misschien) door den laatsten bezitter, Judas, geworpen in de richting van het „gazophylakeion" (Joh. 8:20; Marc. 12:41), d.w.z. de schatkamer, of ook wel: de offerkist (Luc. 21:1).

Hiermee is de vraag opgeroepen: heeft Judas nu het geld aan de personen van de „overpriesters en ouderlingen" voor de voeten gesmeten, of..... heeft hij het aan den God des tempels gootferd? Het Griekische woord, dat in vs 5 door „werpen" vertaald is, kán beteekenen: van zich af slingeren. Maar dat behóeft het niet te beduiden: Luc. 17:2 (een executie!); Hand. 27:19 (overboord zetten); 27:29 (ankers neerlaten, met overleg), naast zich neerleggen (Hand. 22:23), op den grond werpen (Luc. 4:35); neerleggen (Gen. 21:15, LXX: Hager slingerde haar kind niet met geweld van zich af), Matth. 15:31 (zieken neerleggen), laten neerliggen (Matth. 9:36). Ook het in vs 3 (terecht) door wederbrengen vertaalde woord heeft niets met een gewelddadig werpen te maken: Judas bracht dat geld gewoonweg terug. En toen de hooge heeren het niet accepteerden wilden, ja toen? Wat toen?

Wat toen gevolgd is zou wel kunnen beteekenen, dat Judas het geld, dat de tempelheeren niet wilden terug hebben, heeft willen teruggeven aan God. Niet om God te smeeken voor zichzelf, maar om de hooge heeren te dwingen, zelf er mee voor God te verschijnen. Hij zou dan officieel geroepen hebben: korban, d.w.z. een officieele tempelgave, een geschenk; en dat is nu voor Góó bestemd. Hij moet zich maar over dat geld uitspreken.

„Korban" — dat is vaak een uitroep: dit geld is aan God gewijd; de Nazireërs b.v. waren een „korban", een „dooron", of: een „wijsgeschenk" voor Jahwe. Zahn herinnert aan Origenes, die bij Matth. 15:5 aanteeekent, dat hij die moeilijke plaats een heele poos niet begrepen heeft, totdat eens een Hebreër hem vertelde, dat soms

crediteuren, die het niet slechte betalers te kwaad hadden, met menschen die wel konden, maar niet wilden betalen, het bedrag, dat zij te innen hadden, „aan de armen" gaven als 'n korban, een heilige tempelgave. Ze zeiden dan tot hun debiteuren: het bedrag is korban, ik heb het aan God gegeven. De schuldenaar begreep dan meteen, dat hij nu niet meer 'n affaire had met dien mensch, doch met God zelf. Ook wij zeggen wel eens, met gelijk effect: doe 't maar in het kerkezakje!

Is in deze richting misschien ook de verklaring van Judas' daad te zoeken? De hooge heeren hebben gezegd: wat gaat ons uw zaak aan? — dat moet ge zelf maar uitmaken! Moet Judas nu zelf beslissen? En hebben niet ééerst deze zelfde volksleiders bezworen, dat God de Heere het wilde, dat de Nazarener tot zwijgen gebracht zou worden? Schuiven ze nu van zich af het rechtsgeding, dat eerst als „Góóds zaak", als „causa Dei" was aangediend?

Dan zal Judas hen met de haren er bij sleeten: korban — daar ligt dat geld „lyphné Jahwe", voor 't aangezicht van God. Voor Zijn aangezicht is het uitgegeven, voor Zijn aangezicht zullen ze het ook moeten incasseeren. Hij dwingt hen het loon voor de „godvruchtige" daad der aan de kerkpolitie bewezen aanbrenghersdiensten juist als zoodanig te hêreuren in ambtelijken stijl, naar de normen van den tempel. Hij maakt er een oblatie van, een „gave", een „offer". Niet, om zelf voor God te treden, doch om hen er mee aan 't werk te zetten: men heeft daar toch zijn hiërarchen voor? Men kan soms beleven, dat iemand zichzelf onttrekt aan de grijparmen van dien „zoo lastigen", geen kampf gevenden God. Maar dat hij in zijn doodsnoed anderen — vooral als 't hun „báán" is — nog vóór den troon Gods neerzet met een: als-t-u-blijft, zóek het dáár nu zelf maar uit! — En met een hooch-look, omdat anderen niet van dien hinderlijken God zich kunnen ontdoen, vaart hij zelf wanhopig ter helle.

Is in deze richting misschien ook te zoeken de exegese van dat lastige woordje „prijs des bloeds"? Het geld heet in den mond der tempelheeren „timé haimatos", en het wordt vaak vertaald door bloed-prijs, prijs voor den móórd (Grimm). Maar wat dunkt u: zeggen de kerkheeren zoo graag van hun eigen aan een „verklikker" betaald honorarium: dat is nu de prijs voor onzen „moord"? Ecclesia non sinit sanguinem: de kerk dorst niet naar bloed. Het was hún om alleen-maar-gerechtigheid te doen: de zaak moest eerst onderzocht worden. Men noemt niet zelf het honorarium een overeen-gekomen móórdprijs, doch: de afgesproken belooning voor aan de overheid be- wezen hulpdiensten. Dat klinkt al dádelijk anders.

Wat is dus: „timé haimatos"?

„Timé" blijkt meermalen óók te kunnen beteekenen een gave, een geschenk, ook zonder dat het een precies overeengekomen bedrag is als tegenwaarde voor een verrichte praestatie; voorbeelden van dergelijk gebruik kent de griekische vertaling van het O.T. b.v. in Dan. 2:6; Gen. 20:16. Ook is „timé" vaak de in geld uitgedrukte waarde van iets wat men den Heere schuldig is, Lev. 5:15, 18; 5:24 (6:5); zelfs van menschen kan men zoo de „waarde" uitdrukken, van menschen, die in feite den Heere „gewijd" zijn, Lev. 27:2, 3, 5, 6, 7, 8; desgelijks van dieren, Lev. 27:13, 27, huzen 15, landerijen, 16, 17, 19, 23, 25; vgl. Ex. 34:20. Het geld dat Judas terug-bracht, en blijkbaar per se aan den tempel kwijt wilde, werd daardoor een „timé"; alleen maar: het was een timé haimatos, een timé van bloed; het geld was betrokken geweest in een bloedigen handel.

Dat die bloedige handel oneerlijk was, lag in het woord niet uitgedrukt; want ook bij een volkomen rechtvaardige en rechtsgelgige executie van een misdadiger zou het timé-van-bloed geworden zijn.

Kortom: de tempeloversten erkennen met geen enkel woord, dat zij iets verachtelijks hebben gedaan met die dertig zilverlingen; de vraag is alleen maar, of men den Heere des tempels met zulk geld kan vereeren. Voor die vraag had Judas hen gesteld, door het enkele feit van het nadrukkelijk deponeeren van het bedrag in het tempelhuus.

Ze kregen er dan ook dádelijk werk mee. En ze misten den moed, dat loon der „meest godvruchtige daad" als zóódanig in her-lijk te affirmeeren. Ze durven niet — er zit bloed aan dat geld..... Misschien zijn ze (achteraf) wel blij, dat althans het vreemde, en niet godvruchtige einde van Judas het geld „besmet" heeft..... dan zijn ze meteen af van de vraag, of hún handen dan wel Judas' handen het goede geld „besmet" gemaakt hebben, ja, dan neen. De tempel weet ervan: een streng gelaat te vertooneen..... Geen besmet geld in het „gazophylakeion"; de tempel moet geheiligd worden, maar dit geld heeft in een kwaden handel dienst gedaan.

Ieder weet, hoe 't met dat geld nu verder is gelooopen. De hiërarchen hebben het niet durven leggen in de Korban-kist, de offer-kist. En daarmee heeft Judas, zijns on-

Op verstrooidenreis

Met mijn aankomst op het vliegveld Mandai, zooals daarvan werd verteld in mijn laatste opstel onder dit hoofd, begon mijn tweede bezoek aan het eiland Celebes en de stad Makassar. Mijn eerste bezoek viel in Augustus 1947. Destijds was ik op weg naar Timor in verband met mijn bemoeienissen voor den terugkeer van Ds Goossens naar zijn arbeidsveld en in verband met het gaan verrichten van eenigen arbeid op het zendingsterrein onzer kerken op verzoek van de kerk van Zwolle en de inheemse kerken ginds. Ik zou toen scheep gaan te Makassar samen met de (toen nog) goeroe² (sic!!) indjil Coreh en Tanahomba, die te Makassar moesten overscheepen op de Rheijsat, welk schip hen en mij naar Soemba zou voeren. Coreh en Tanahomba hadden n.l. ten behoeve van den terugkeer van Ds Goossens een bezoek aan autoriteiten te Batavia gebracht.

Makassar is er op vooruit gegaan in die twee jaar.

Sinds de overeenkomsten van Malino is het de hoofdstad van den Negara Indonesia Timur, die, als zelfstandige deelstaat, deel zou gaan nemen in den te vormen Federatieven Staat Indonesia. In dien deelstaat werd vrij snel orde en rust hersteld na de aankomst van de Nederlandsche troepen in Indië. En er ontwikkelde zich daar een prachtige samenwerking tusschen Indonesiërs en Nederlanders. De regeerende personen waren zoo verstandig den weg van rustige ontwikkeling te verkiezen boven dien van revolutionair forceeren van Indië's „vrijheid". Ik kan constateeren, dat het stadsbeeld heel wat ordelijker is dan in 1947. In de Chineesche wijken (de haven- en handelswijken van de stad) die veel schade hadden opgelopen van de bombardementen tijdens den oorlog met Japan, is puin geruimd. De Europeesche huizen zijn „gekapoerd" (gewit, en tevens hersteld van opgelopen schade), de wegen zijn veel verbeterd. Kortom: er heerscht rust en orde. Op de kantoren wordt men, gezien de omstandigheden, vlot geholpen. De stad is en marche naar het herkrijgen van haar oude welvaart. Makassar is een zeer belangrijke handelsstad en havenplaats met veel transitoverkeer, omdat het een

knooppunt is van zee- en luchtwegen, als ik me zoo uitdrukken mag. Het is een genot om in de stad te verkeren. Het is van de havensteden de koelste plaats van den Archipel, naar de heer Pronk mij verzekerde, en ik later zelf ook door vergelijking kon vaststellen. De stad heeft breede straten, schaduwrijk door prachtige boomaanplant langs de berm. Er is in 1949 al heel veel van de oude drukte in de haven teruggekeerd. De stad biedt een levendigen aanblik. Zij bewijst, dat het goed gaat met de boven vermeldde samenwerking. Terugdenkend daaraan is het moeilijk niet alleen maar een gevoel van diepe ergernis te hebben om wat korten tijd na mijn tweede bezoek noodeloos door de Nederlanders te grabbel werd gegooid.

Wat mijn logies betreft ben ik er ook op vooruitgegaan. De eerste maal logeerde ik in een hotel (ik meen het Grand Hotel), waar ook broeder Pronk, destijds de eenige vrijgemaakte te Makassar, zijn onderdak had. Dit hotel was inderdaad „grand" (groot) als je op het aantal kamers afding. Het was ook „grand" als je de gevraagde logiesprijs in aanmerking nam. Daar weet Pronk van mee te praten, die toen ook de kosten voor mijn logies heeft betaald, als ik

danks, d voor alle hiërarchie wel aang... krijgen, zijn eige... die dert... aangezi... pen ma... de heere... leg dat... die gave... gezegd... O, w... leiders... hun eige... 200 de... dat ze... jafas' H... zegt ge... profet... of „Ban... gen aan... ratie en... het Rom... Zielzorg... wat men... dat geld... Is het... eens van... Wij ge... „Want... „recht"... ledere m... loovigen... gelijk aa... zaak heb... ten werke... (want d... En toe... Toch E... mule „Jo... geweldig... verslaan... Geen v... mee spo... Ze heb... maken e... kun je e... ze niet... der ons... tévens z... ambt va... en tand... ik mee... dit ééne... „Doe... niet zeg... Want... de-kerk... een bezw... nota, Ko... vragen... ljeid.

* * A

Hier v... citeerden... [Titelb... Een o... Inde... da

Door

me niet... als je d... liggen, O... Niet da... Archipel... moeilijke... hoorlijke... aanmerl... me heb... goeroe's... arriveer... weinig... goeroe's... een pa... roe's. P... Indië v... reden n... Het gok... maleisc... kent ge... niet... „Gran... standje,